

คู่มือโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

1. ความสอดคล้อง

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ : ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร

- แผนแม่บทย่อย เกษตรชีวภาพ

2. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายด้านความมั่นคงทางอาหาร ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดลงของพื้นที่เกษตร และความต้องการอาหารที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร การส่งเสริมการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจจึงมีบทบาทสำคัญทั้งในเชิงเศรษฐกิจและเชิงนิเวศ ได้แก่ ด้งพันธุ์ ด้งโพรง และชันโรง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยผสมเกสรพืชเศรษฐกิจ ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพและปริมาณเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเป็นดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ ขณะเดียวกัน ผลพลอยได้จากการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ เช่น น้ำผึ้ง เกสรผึ้ง นมผึ้ง พรอพอลิส และไขผึ้ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าได้ นอกจากนี้ แมลงกินได้ เช่น จิ้งหรีด ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นอาหารโปรตีนทางเลือก (Novel Food/Future Food) ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูงและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก รวมถึงครั่ง (Lac insect) ซึ่งเป็นแมลงเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการเป็นวัตถุดิบธรรมชาติสำหรับอุตสาหกรรมสีและสารเคลือบเงา ซึ่งไม่สามารถใช้วัตถุดิบชนิดอื่นมาทดแทนได้

ปัจจุบันการผลิตแมลงเศรษฐกิจยังประสบปัญหาด้านประสิทธิภาพการเลี้ยง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การแปรรูป ตลอดจนการเชื่อมโยงตลาด การขาดการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทำให้ไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นในปี 2569 กรมส่งเสริมการเกษตรมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาช่วยยกระดับการผลิตตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์สินค้าเกษตรชีวภาพในระดับพื้นที่ เพื่อยกระดับและพัฒนาสินค้าสู่เกษตรมูลค่าสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันสินค้าแมลงเศรษฐกิจให้สามารถเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพได้อย่างยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาดด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.2 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าแมลงเศรษฐกิจสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตสู่ตลาดและอุตสาหกรรมแปรรูป

3.3 เพื่อส่งเสริมบทบาทของแมลงเศรษฐกิจในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ทั้งด้านการผสมเกสรและโปรตีนทางเลือกพร้อมประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทั่วไปตระหนักถึงการใช้สารเคมีในการเกษตรที่อาจส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

4.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ 20 ราย ในจังหวัดมหาสารคาม

4.2 เกษตรกรผู้เลี้ยงแมลงเศรษฐกิจในจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ อำเภอบรบือ

4.3 แมลงเศรษฐกิจเป้าหมาย ได้แก่ ครั้ง

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

5.1.1 พัฒนาคำรู่ด้านการผลิตแมลงเศรษฐกิจและเพิ่มศักยภาพให้แก่เกษตรกร ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ดังนี้

เป้าหมาย เกษตรกรเป้าหมาย 20 ราย

1) ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายใหม่ (ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ แต่ต้องเลี้ยงเศรษฐกิจอยู่แล้ว)

จัดกระบวนการรวมกลุ่มให้แก่เกษตรกร โดยชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ ดำเนินการวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพการผลิตของเกษตรกรแมลงเศรษฐกิจที่ตลาดต้องการ และปัจจัยอื่น ๆ โดยนำข้อมูลด้านประสิทธิภาพ/ ผลิตภาพ ต้นทุน รายได้สุทธิที่สอดคล้องกับรายได้ครัวเรือน อันเป็นข้อมูล Risk Data มาวิเคราะห์ อธิบายความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดการที่ดีและรายได้สุทธิหลังผลผลิตตามมาตรฐานสากล เพื่อกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมการผลิตสินค้าแมลงเศรษฐกิจ และจัดทำแผนการพัฒนาสินค้าแมลงเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน และความต้องการของตลาด

2) ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายเดิม (ปี 2568)

ดำเนินการวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพการผลิตของเกษตรกรแมลงเศรษฐกิจที่ตลาดต้องการ และปัจจัยอื่น ๆ โดยนำข้อมูลด้านประสิทธิภาพ/ ผลิตภาพ ต้นทุน รายได้สุทธิ ที่สอดคล้องกับรายได้ครัวเรือน อันเป็นข้อมูล Risk Data มาวิเคราะห์ อธิบายความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดการที่ดีและรายได้สุทธิหลังผลผลิตตามมาตรฐานสากล เพื่อกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมการผลิตสินค้าแมลงเศรษฐกิจ และจัดทำแผนการพัฒนาสินค้าแมลงเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน และความต้องการของตลาด

8. งบประมาณ

8.1 กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

8.1.1 พัฒนาความรู้ด้านการผลิตแมลงเศรษฐกิจและเพิ่มศักยภาพให้แก่เกษตรกร

8.1.1.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านแมลงเศรษฐกิจ หลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน เบิกจ่าย
		เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)		
1	อำเภอบรบือ	20	20	7,800	จังหวัด/อำเภอ
รวม		20	20	7,800	

งบประมาณ 7,800 บาท (เจ็ดพันแปดร้อยบาทถ้วน) รายละเอียดดังนี้

- ค่าอาหารเกษตรกร จำนวน 20 ราย ๆ ละ 1 มื้อ ๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 2,000 บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มเกษตรกร จำนวน 20 ราย ๆ ละ 2 มื้อ ๆ ละ 25 บาท เป็นเงิน 1,000 บาท
- ค่าวิทยากร /ค่าวัสดุในการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ เช่น ป้าย เอกสารสนับสนุน หรือวัสดุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมฯ เป็นเงิน 4,800 บาท

รวมเป็นเงิน 7,800 บาท (เจ็ดพันแปดร้อยบาทถ้วน)

8.1.1.2 สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน เบิกจ่าย
		เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)		
1	อำเภอบรบือ	20	20	12,400	จังหวัด/อำเภอ
รวม		20	20	12,400	

งบประมาณ 12,400 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันสี่ร้อยบาทถ้วน) รายละเอียดดังนี้

- ค่าปัจจัยการผลิตและวัสดุในการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าแมลงเศรษฐกิจ

รวมเป็นเงิน 12,400 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันสี่ร้อยบาทถ้วน)

9. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

9.1 ผลผลิต (output)

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

- 1) เกษตรกรได้รับความรู้และเพิ่มทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด จำนวน 20 คน

9.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1) เกษตรกรมีความเข้าใจถึงความต้องการของตลาด สามารถเข้าถึงแหล่งรับซื้อและเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่จะนำมาเพิ่มศักยภาพการผลิตได้

9.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

เกษตรกร 20 ราย ได้รับการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

เชิงคุณภาพ

เกษตรกรสามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตแมลงเศรษฐกิจให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด สร้างมูลค่าเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 เกษตรกรได้รับองค์ความรู้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ สามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติ และสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

11. การติดตามและประเมินผลโครงการ

จังหวัด/อำเภอ รายงานข้อมูลเกษตรกร ที่ได้รับองค์ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ และนำความรู้กลับไปปฏิบัติ โดยเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ตามแบบฟอร์มที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดภายในวันที่กำหนด

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม

นายสมพร นามพิลา เกษตรจังหวัดมหาสารคาม ที่ปรึกษา

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นางสาวฐิตาภรณ์ ชาลี

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นางสาวศตพร หาญชนะ

ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 0 4377 7137

E-mail: mahasarakham207@gmail.com

.....

ภาคผนวก

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ

ภาคผนวก 1

แนวทางการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาหลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านแมลงเศรษฐกิจ แบ่งออกตามชนิดแมลงเศรษฐกิจ ดังนี้

1.1 ผีงพันธุ์

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายใหม่ (ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ แต่ต้องเลี้ยงเศรษฐกิจอยู่แล้ว)

เนื้อหาหลักสูตร เน้นให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเลี้ยงผีงพันธุ์เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงผีง ชีววิทยาของผีงพันธุ์ อุปกรณ์ในการเลี้ยงผีงพันธุ์ การจัดการการเลี้ยงผีงพันธุ์ การจัดการสุขอนามัย และการป้องกันกำจัดศัตรูผีง การจัดการผลผลิตและการตลาด การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP ฟาร์มผีง การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ และประเด็นอื่น ๆ ตามความต้องการของเกษตรกร

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง หรือวิทยากรอื่น ๆ ที่สามารถให้ความรู้ในประเด็นที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

3. คลิปวีดีโอจากส่วนกลาง

หมายเหตุ : 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

2) สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายเดิม (ปี 2568)

เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหาข้อใดข้อหนึ่งหรือผสมผสานตามความต้องการของเกษตรกร

1) แนวทางการขอรับรองมาตรฐาน GAP ฟาร์มผีง

2) แนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงผีง หรือเทคโนโลยีด้านการจัดการ

3) การเก็บผลผลิตน้ำผึ้งที่เหมาะสมและให้ถูกสุขลักษณะ

4) ความสำคัญและประโยชน์ของการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าน้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์จากผึ้ง เช่น

การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (เช่น อย./ฮาลาล/OTOP/มผช. เป็นต้น) ฯลฯ ตามความต้องการของเกษตรกร

5) การตลาดของสินค้าผ้าฝ้ายและผลิตภัณฑ์จากฝ้าย และประเด็นที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของเกษตรกร

6) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อให้ตรงตามความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง

3. วิทยากรจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชยจังหวัด เป็นต้น

หมายเหตุ : 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

2) สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

1.2 ฝัังโพรง

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายใหม่ (ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ แต่ต้องเลี้ยงเศรษฐกิจอยู่แล้ว)

เนื้อหาหลักสูตร เน้นให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเลี้ยงฝัังโพรงเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงฝััง ชีวิตวิทยาของ ฝัังโพรง อุปกรณ์ในการเลี้ยงฝัังโพรง การจัดการการเลี้ยงฝัังโพรง การจัดการสุขอนามัย และการป้องกันกำจัดศัตรูฝััง การจัดการผลผลิตและการตลาด การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP ฟาร์มฝััง การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ และประเด็นอื่น ๆ ตามความต้องการของเกษตรกร

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จังหวัดชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง หรือวิทยากรอื่น ๆ ที่สามารถให้ความรู้ในประเด็นที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

3. คลิปวิดีโอจากส่วนกลาง

หมายเหตุ : สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP ฟาร์มผึ้ง” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายเดิม (ปี 2568)

เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหาข้อใดข้อหนึ่งหรือผสมผสานตามความต้องการของเกษตรกร

- 1) แนวทางการขอรับรองมาตรฐาน GAP ฟาร์มผึ้ง
- 2) แนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงผึ้ง หรือเทคโนโลยีด้านการจัดการ
- 3) การเก็บผลผลิตน้ำผึ้งที่เหมาะสมและให้ถูกสุขลักษณะ
- 4) ความสำคัญและประโยชน์ของการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าน้ำผึ้ง และผลิตภัณฑ์จากผึ้ง เช่น

การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (เช่น อย./ฮาลาล/OTOP/มผช. เป็นต้น) ฯลฯ ตามความต้องการของเกษตรกร

5) การตลาดของสินค้าน้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์จากผึ้ง และประเด็นที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของเกษตรกร

6) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อให้ตรงตามความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.เชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.ชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง

3. วิทยากรจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชยจังหวัด เป็นต้น

หมายเหตุ : 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

2) สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

1.3 ผึ้งชันโรง

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายใหม่ (ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ แต่ต้องเลี้ยงเศรษฐกิจอยู่แล้ว)

เนื้อหาหลักสูตร เน้นให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเลี้ยงผึ้งชันโรงเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงผึ้งชันโรง ชีววิทยาของผึ้งชันโรง อุปกรณ์ในการเลี้ยงผึ้งชันโรง การจัดการการเลี้ยงผึ้งชันโรง การจัดการสุขอนามัยและการป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งชันโรง การจัดการผลผลิตและการตลาด การเตรียมความพร้อมเข้าสู่

มาตรฐาน GAP ฟาร์มฝั่งชั้นโรงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ และ ประเด็นอื่น ๆ ตามความต้องการของเกษตรกร

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.เชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.ชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง หรือวิทยากรอื่น ๆ ที่สามารถให้ความรู้ในประเด็นที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

3. คลิปวิดีโอจากส่วนกลาง

หมายเหตุ : 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

2) สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายเดิม (ปี 2568)

เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหาข้อใดข้อหนึ่งหรือผสมผสานตามความต้องการของเกษตรกร

1) แนวทางการขอรับรองมาตรฐาน GAP ฟาร์มฝั่งชั้นโรง

2) แนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงฝั่งชั้นโรง หรือเทคโนโลยีด้านการจัดการ

3) การเก็บผลผลิตน้ำฝั่งชั้นโรงและพรอพอลิสที่เหมาะสมและให้ถูกสุขลักษณะ

4) ความสำคัญและประโยชน์ของการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าฝั่งชั้นโรงและพรอพอลิส เช่น การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (เช่น อย./ฮาลาล/OTOP/มผช. เป็นต้น) ฯลฯ ตามความต้องการของเกษตรกร

5) การตลาดของสินค้าฝั่งชั้นโรงและพรอพอลิส และประเด็นที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของเกษตรกร

6) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อให้ตรงตามความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.เชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.ชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง

3. วิทยากรจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชยจังหวัด เป็นต้น

หมายเหตุ : 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

2) สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

1.4 จิ้งหรีด

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายใหม่ (ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ แต่ต้องเลี้ยงเศรษฐกิจอยู่แล้ว)

เนื้อหาหลักสูตร เน้นให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเลี้ยงจิ้งหรีดเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงจิ้งหรีด ชีววิทยาของจิ้งหรีด อุปกรณ์ในการเลี้ยงจิ้งหรีด การจัดการการเลี้ยงจิ้งหรีด การจัดการสุขอนามัย และการป้องกันกำจัดศัตรูจิ้งหรีด การจัดการผลผลิตและการตลาด การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP ฟาร์มจิ้งหรีด การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ และประเด็นอื่น ๆ ตามความต้องการของเกษตรกร

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.เชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.ชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง หรือวิทยากรอื่น ๆ ที่สามารถให้ความรู้ในประเด็นที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

3. คลิปรีดิโอจากส่วนกลาง

หมายเหตุ : 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

2) สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายเดิม (ปี 2568)

เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหาข้อใดข้อหนึ่งหรือผสมผสานตามความต้องการของเกษตรกร

1) แนวทางการขอรับรองมาตรฐาน GAP ฟาร์มจิ้งหรีด

2) แนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงจิ้งหรีด หรือเทคโนโลยีด้านการจัดการ

3) ความสำคัญและประโยชน์ของการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าจิ้งหรีด เช่น การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (เช่น อย./ฮาลาล/OTOP/มผช. เป็นต้น) ฯลฯ ตามความต้องการของเกษตรกร

4) การตลาดของสินค้าจิ้งหรีด และประเด็นที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของเกษตรกร

5) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อให้ตรงตามความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.เชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.ชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. เกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียง

3. วิทยากรจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชยจังหวัด เป็นต้น

หมายเหตุ : 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

2) สำหรับหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP” ให้เชิญหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ในพื้นที่มาร่วมเป็นวิทยากร

1.5 ครั้ง

- ในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายใหม่ (ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมโครงการ แต่ต้องเลี้ยงเศรษฐกิจอยู่แล้ว) และในกรณีที่เป็นเกษตรกรรายเดิม (ปี 2568)

เนื้อหาหลักสูตร เน้นให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเลี้ยงครั้งเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด ความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงครั้ง ชีววิทยาของครั้ง การจัดการการเลี้ยงครั้ง การป้องกันกำจัดศัตรูครั้ง การจัดการผลผลิตและการตลาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อแมลงเศรษฐกิจ และประเด็นอื่น ๆ ตามความต้องการของเกษตรกร

วิทยากร (สามารถเลือกข้อใดข้อหนึ่ง หรือผสมผสานกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร)

1. เจ้าหน้าที่จากศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.เชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจ จ.ชุมพร ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดขอนแก่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดจันทบุรี และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

2. กลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ใกล้เคียง หรือวิทยากรอื่น ๆ ที่สามารถให้ความรู้ในประเด็นที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

3. วิทยากรจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชยจังหวัด สภาหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นต้น

หมายเหตุ : เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องขึ้นทะเบียนด้านพืชหรือแมลงเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก 2

ตัวอย่างปัจจัยการผลิตและวัสดุในการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าแมลงเศรษฐกิจ

ผึ้งพันธุ์ เช่น กระจ่างพันควัน เหล็กงัดรัง หมวกกันผึ้งต่อย แผ่นรังเทียม น้ำตาลทราย เกสร นางพญา สายพันธุ์ดี พันธุ์ผึ้ง กล่องเลี้ยง กล่องแยกขยาย ขาตั้งรัง ถังสแตนเลส มีดสแตนเลส ที่กรองน้ำผึ้งสแตนเลส ผ้ากรอง ถาดสแตนเลส ภาชนะบรรจุ ฉลากสติ๊กเกอร์ เป็นต้น

ผึ้งโพรง เช่น กระจ่างพันควัน เหล็กงัดรัง หมวกกันผึ้งต่อย กล่องเลี้ยง ขาตั้งรัง ถังสแตนเลส มีดสแตนเลส ที่กรองน้ำผึ้งสแตนเลส ผ้ากรอง ภาชนะบรรจุ ฉลากสติ๊กเกอร์ เป็นต้น

ผึ้งชันโรง เช่น กล่องเลี้ยง ขาตั้งรัง เหล็กงัดรัง พันธุ์ชันโรง ถังสแตนเลส มีดสแตนเลส ที่กรองน้ำผึ้งสแตนเลส ผ้ากรอง ภาชนะบรรจุ ฉลากสติ๊กเกอร์ เป็นต้น

จิ้งหรีด เช่น กล่องเลี้ยงจิ้งหรีด อาหารสำหรับเลี้ยงจิ้งหรีด แฉงไข่ ภาชนะสำหรับใส่อาหารและน้ำจิ้งหรีด กะละมังอลูมิเนียม หม้อ ถังน้ำ มุ้งตาข่าย สแลน ภาชนะบรรจุ ฉลากสติ๊กเกอร์ เป็นต้น

ครั้ง เช่น พันธุ์ครั้ง วัสดุสำหรับท่อพันธุ์ครั้ง อุปกรณ์ตัดแต่งกิ่งไม้เลี้ยงครั้ง เป็นต้น

แบบรายงานผลวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่และจัดทำแผนการพัฒนาสินค้าแมลงเศรษฐกิจ
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ ปี 2569
สำนักงานเกษตรจังหวัด.....
แมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด ครั้ง) โปตรระบุ .....

วิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่และจัดทำแผนการพัฒนาสินค้าแมลงเศรษฐกิจ

1. วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการ
2. ศักยภาพของพื้นที่และประเด็นปัญหา
3. ชนิดแมลงเศรษฐกิจที่ต้องการพัฒนา
4. จุดเน้นและองค์ความรู้ที่เกษตรกรต้องการเพื่อกำหนดหลักสูตรในการจัดกระบวนการเรียนรู้
5. แนวทางการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ
6. ภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ (แนบไฟล์ภาพต้นฉบับ (สกุล .jpg .jpeg .gif .png มาด้วย)
7. ประเมินความเสี่ยงของสินค้าแมลงเศรษฐกิจ

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

( )

ตำแหน่ง.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

วันที่รายงาน.....

หมายเหตุ : ส่งแบบสรุปผลการดำเนินงานฯ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทาง E – mail : beecenter6102@gmail.com

ภายในวันที่ 30 เมษายน 2569

แบบรายงานผลการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจ
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ ปี 2569
สำนักงานเกษตรจังหวัด.....

แบบรายงานผลการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจ

1. วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการ
2. จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วม .....ราย (แนบรายชื่อ)
3. เนื้อหา / หลักสูตรที่ถ่ายทอด
4. สรุปผลการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้
5. ภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ (แนบไฟล์ภาพต้นฉบับ (สกุล .jpg .jpeg .gif .png มาด้วย)

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

( )

ตำแหน่ง.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

วันที่รายงาน.....

หมายเหตุ : ส่งแบบสรุปผลการดำเนินงานฯ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทาง E – mail : beecenter6102@gmail.com
ภายในวันที่ 30 เมษายน 2569

แบบรายงานเป้าหมายเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ ปี 2569

สำนักงานเกษตรจังหวัด.....

แมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด ครั่ง) โปตรระบุ .....

ลำดับ	ชื่อ-สกุล (เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ)	ที่อยู่	ปีงบประมาณ 2568 (ข้อมูลก่อนเข้าร่วมโครงการ)					ปีงบประมาณ 2569 (ข้อมูลหลังเข้าร่วมโครงการ)					% การเปลี่ยนแปลงของ มูลค่า	
			จำนวน (แปลง/ฟาร์ม)	พื้นที่ (บ่อ/รัง/ต้น)	ผลผลิตต่อ บ่อ/รัง/ต้น (กิโลกรัม)	ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)	จำนวน (แปลง/ ฟาร์ม)	พื้นที่ (บ่อ/รัง/ต้น)	ผลผลิตต่อ บ่อ/รัง/ต้น (กิโลกรัม)	ปริมาณ ผลผลิต (กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)	แผน (มูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 15)	ผล
1.													15	
2.													15	
3.													15	
20.													15	

ปัญหาอุปสรรค :

แนวทางแก้ไข :

หมายเหตุ : ส่งแบบสรุปผลการดำเนินงานฯ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทาง E - mail : beecenter6102@gmail.com

ภายในวันที่ 15 สิงหาคม 2569

ไฟล์ Excel

สำหรับกรอกข้อมูล